

TEMA: PSIHLOGIA EDUCAȚIEI.

IMPORTANȚA PREGĂTIRII

PSIHOPEDAGOGICE A CADRELOR

DIDACTICE

• Realizat:

Mariana CERNITANU-

dr. în psihologie, conf. univ.

Scopul:

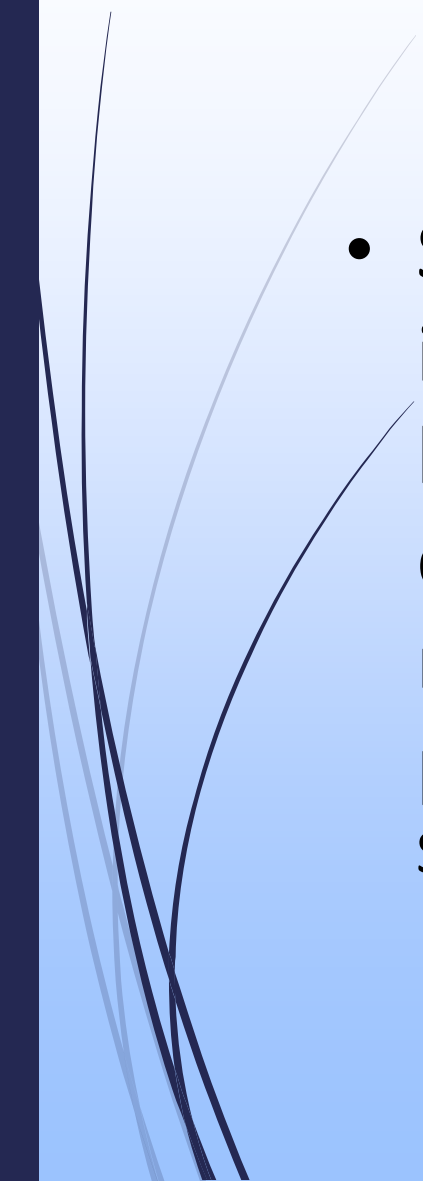

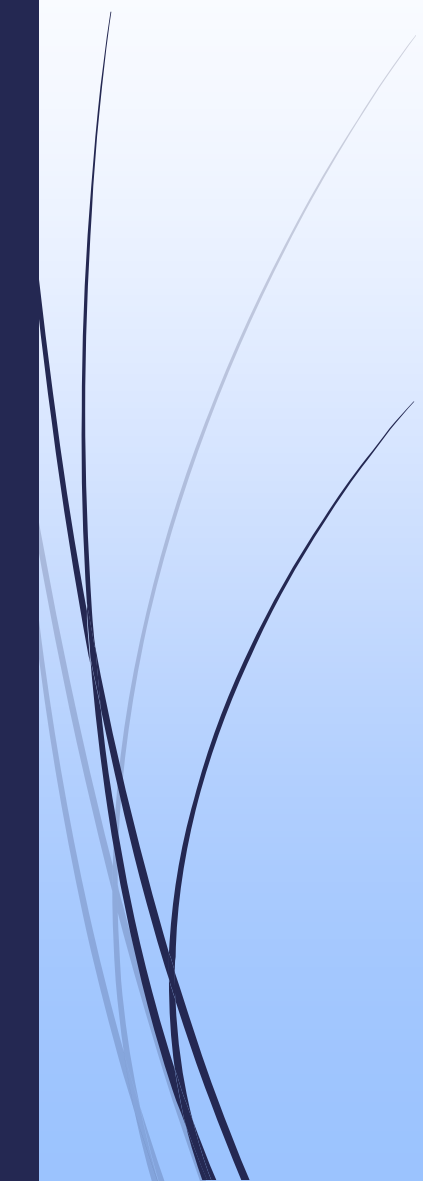
- A oferi audienților cunoștințe despre conceptele cheie ale psihologiei educației.
- A forma abilități practice de cunoaștere a particularităților de personalitate individuale și ale studentului.

Plan

- 1. COMPONENTELE DEFINITORII ALE PSIHOLOGIEI EDUCAȚIEI.
- 2. PERSONALITATEA ÎN CONTEXTUL PSIHOLOGIEI EDUCAȚIEI.
- 3. COMPONENTELE SAU NIVELURILE PERSONALITĂȚII.
- 4. PARTICULARITĂȚILE PERSONALITĂȚII.

-
-
- Succesul oricărui demers didactic este influențat în mod considerabil de o bună cunoaștere a psihologiei dublată de pasiunea pentru profesia plină de noblețe prin care se modelează personalitatea fiecărui (elev) student.
STĂNCULESCU, ELENA 2013

-
-
- **Psihologia educatiei** utilizează teoriile, rezultatele, metodele si instrumentele stiințifice specifice psihologiei, în scopuri educative.

Obiectul de studiu

- ▶ **al psihologiei** este omul, individul, adică personalitatea umană, iar psihologia contribuie la construirea unei imagini despre om, imagine caracteristică unei societăți date și unui moment dat din istoria unei societăți.
- ▶ **Educația:** derivă din latinescul "educatio" care înseamnă creștere, hrănire, cultivare reprezintă o activitate socială complexă, un fel de "ofertă exterioară", dar și un "dialog interior" despre propria ființă și despre umanitatea în devenire; este cerută "din afară", dar realizată "din interior".

Sistemul psihic

Activități psihice

- jocul
- învățarea
- munca
- creația
- comunicarea

Înșușiri psihice (formează personalitatea)

- temperament
- aptitudini
- caracter

Procese psihice

- cognitive
 - senzoriale: -senzații
-percepții
 - de trecere: reprezentări
 - superioare: -gândire
-memorie
-imaginație
-limbaj
- afective: -emoții
-sentimente
-pasiuni
- reglatorii: -voința
-motivația
- condiționale: -atenția
-deprinderi

Psihologia pedagogică include:

- ▶ psihologia instruirii
- ▶ și psihologia **educației**.
- ▶ - Psihologia instruirii a fost concepută, într-un cadru mai larg, ca psihologie a învățării care studiază însușirea noțiunilor / conceptelor, formarea capacităților intelectuale, concluziile cercetărilor psihologice implicate în metodele de predare, organizarea studiului individual și muncii în școală.
- ▶ - **Psihologia educației** a fost orientată, preponderent, spre studiul formării motivelor, atitudinilor, sentimentelor și deprinderilor morale.

Psihologia educației:

- 1. studiază fenomenele particulare reale, analizează și interpretează atitudinile și conduitele elevilor oferind modalități eficiente pentru influențarea pozitivă a instrucției, educației și dezvoltarea personalității;
- 2. studiază particularitățile proceselor funcțiilor și însușirilor psihice corespunzătoare vârstei și necesare învățării pe diferite trepte de scolarizare;
- 3. studiază trăsăturile de personalitate care pot contribui la eficientizarea învățării;
- 4. studiază fenomenul supradotării, iar pe de altă parte studiază problematica ridicată de studenții cu probleme (deficiențe, dificultăți de învățare, indisciplina etc);
- 5. psihologia educației studiază grupul, relația educațională profesor-student și procesele de grup;
- 6. orientarea profesională a studenților și consilierea acestora fie pentru o bună adaptare, fie pentru dezvoltarea motivației pentru învățare și pentru profesiile viitoare.

Obiectul de studiu al psihologiei educatiei

– dezvoltarea personalității ființei umane în
contextul practicii educative.

Aspectele de cercetare in psihologia educatiei

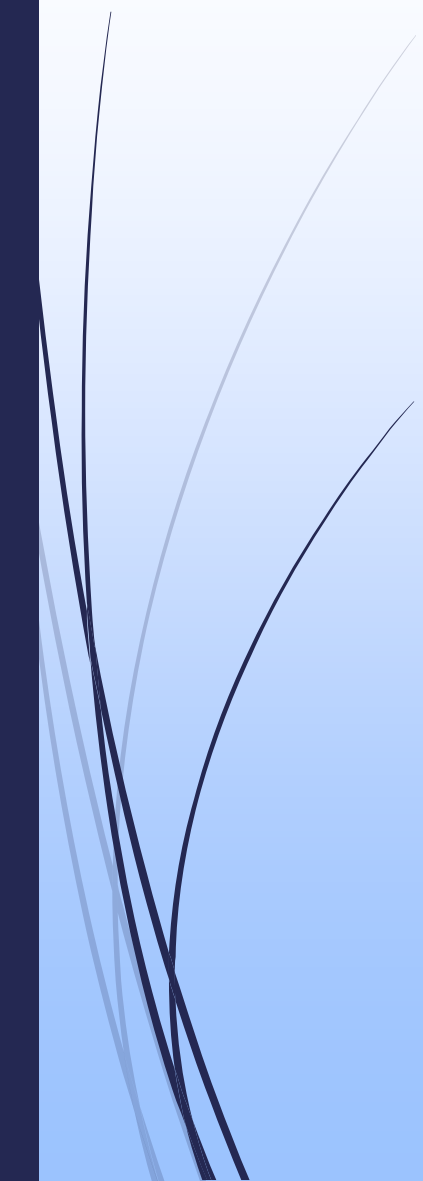
- ✓ dimensiunea afectivă a dezvoltării psihice,
- ✓ comunicarea afectivă profesor-elev,
- ✓ efectele folosirii instrumentelor psihodiagnostice în educație,
- ✓ studiul relațiilor, proceselor intra- și intergrupale,
- ✓ stimularea socio-emotională în mediul educativ, motivația și aptitudinile de învățare, etc

Doua întrebări de bază la care
încearcă să raspundă
Psihologia educației

- 1. *De ce unii elevi învața mai bine decât alții?*
- 2. *Ce se poate face pentru a stimula învățarea?*

Idealul educațional

- ▶ prezența idealului are drept suport *afectivitatea*.
- ▶ de aceea, prezența idealului constituie cel mai bun factor de motivare a elevului.
- ▶ în rezumat, idealul european cuprinde opt valori:
bine, adevăr, frumos, aspirație către virtuțile creștine, libertate, egalitate, fraternitate, legalitate.

Trei componente/elemente fundamentale ale procesului educativ:

- *Scopurile procesului educativ;*
- *Subiecții/actorii procesului educativ;*
- *Mijloacele/căile aplicate pentru atingerea scopurilor.*

Ce este personalitatea?

- ➡ "Personalitatea este un lucru prea complex pentru a fi încorporată într-o "cămașă de forță" conceptuală."
(Gordon Allport, "Devenirea", 1955)
- ➡ Cele Cinci Trăsături Mari (Cinci Factori Mari) sunt dimensiunile de-a lungul cărora oamenii tind să se deosebească cel mai mult.

STADIILE DEZVOLTĂRII COGNITIVE (Jean Piaget)

- Stadiul inteligenței senzoriomotorii (0-2 ani) De la acțiuni reflexe la activități orientate de scop. Permanența obiectului.
- Stadiul preoperațional (2-7 ani) Abilitatea de a gândi în simboluri. Comunicare verbală. Este posibilă schematizarea obiectelor în desen. Dificultăți în a sesiza punctul de vedere al celuilalt – egocentrism.
- Stadiul operațiilor concrete (7-11 ani) Capacitatea de a rezolva logic probleme concrete prin manipularea directă a obiectelor. Capacitatea de a clasifica și seria. Înțelegerea reversibilității.
- Stadiul operațiilor formale (11 ani – adult) Capacitatea de a rezolva probleme abstracte. Raționamentul ipotetico-deductiv. Preocupări privind probleme sociale și de identitate.

STADIILE DEZVOLTĂRII PSIHOSOCIALE

Erik Erikson

- **1.Încredere/ neîncredere** (naștere – 18 luni) - Eveniment: hrănirea. Dezvoltarea sentimentului de încredere sau neîncredere în mediu (față de cel care îngrijește copilul) – funcție de modul în care este îngrijit.
- **2.Autonomie/ Nesiguranță (rușine)** (1,6 – 3 ani) - Eveniment: controlul propriului corp. Dezvoltarea sentimentului autonomiei personale sau îndoielii (rușinii), al încrederii în sine, în funcție de nivelul abilităților de autoservire, de reușita autocontrolului sfincterian și a l mișcărilor.
- **3. Inițiativă/vinovăție (culpabilitate)**(3-6 ani) - Eveniment: independența. Dezvoltarea spiritului de inițiativă sau vinovăție în funcție de modul în care reușește organizarea spațiului personal.
- **4. Competență (spirit întreprinzător)/Inferioritate** 6-12 ani) - Eveniment: școala. Dezvoltarea sentimentului competenței sau incompetenței în funcție de succesul în activitate.
- **5. Identitate/confuzie de roluri (adolescență)** - Eveniment: relațiile cu cei de-o seamă. Conturarea identității prin exersarea de roluri specifice ocupațiilor, genului, politice sau confuzie de roluri.
- **6.Tinerete (intimitate/ izolare);**
- **7. Maturitate (generativitate/ stagnare);**
- **8. Adult (integritatea eului /Disperare).**

PERSONALITATEA din 5 trasaturi -G. Allport

Cinci Tăsături Mari (Big Five). 1990.

1. *Asertivitatea, (extraversiune)*, cunoscută și sub numele de afectivitate pozitivă (eng.surgency) - niveluri ridicate de activitate și emoție pozitivă, impulsivitate și angajament față de mediul propriu, activitate socială, sociabilitate / ambiție și putere.
2. *Agreabilitatea*, - capacitate de a atrage simpatie, lipsă de dispoziție paranoică, complianță prietenoasă, dragoste, sociabilitate.
3. *Faptul de a fi de încredere (conștiinciozitate)*, (eng. dependability), orientarea spre sarcină, prudență, muncă, lipsă de impulsivitate.
4. *Emoționalitatea*, (stabilitate emoțională).
5. *Inteligența* (deschidere spre experiență), cunoscută și sub numele de cultură, intelect.

Componentele sau nivelurile personalității.

- ➡ un chip manifestat față de lume (**persona**), - particularitățile și abilitățile manifeste
- ➡ **sinele conștient** (mine, eu însumi, eu),
(particularitățile și abilitățile manifeste + gindurile și trăirile ascunse)
- ➡ **procesele inconștiente** care nu sunt cunoscute direct de către sine (conflictele nerezolvate din copilărie, traumele psihice etc).

1. Ce este persona?

Persona (fața care se arată lumii). Este numele folosit de vechii greci pentru masca teatrală purtată de actori pentru indicarea emoțiilor.

○ persona (o mască) poate să nu se potrivească cu sentimentele sinelui conștient.

- Poți să fii speriat, dar să arăți o față curajoasă față de lume.
- Poți acționa în funcție de un rol, deși ai prefera să faci ceva diferit.

2. sinele conștient (mine, eu însumi, eu)

- ▶ George Mandler de la APA (Asociația Americană a Psihologilor) a identificat *funcțiile executive ale sinelui conștient*:
 - ▶ actul învățării,
 - ▶ realizarea planurilor și
 - ▶ rezolvarea problemelor zilnice cu asigurarea fonului emotional respectiv.

3. Inconștientul

- cea de-a treia componentă generică a personalității, fiind compus, din toate lucrurile pe care nu le putem aduce în mod voluntar în conștiință (toate evenimentele pe care le-am trăit cândva, emoțiile reprimare, dorințele ascunse, tendințele instinctuale, etc).

Componentele personalității după S. Freud (școala psihanalistă)

- ➡ ID
- ➡ Ego
- ➡ SuperEgo

- ➡ Mecanisme de apărare
- ➡ Rolul lui Libido (Eros) și Thanathos în viața personalității

Personalitatea în viziunea școlii behavioriste

- ➡ S.special=R.special
- ➡ ...Putem educa orice personalitate de dorim, trebuie doar....

Personalitatea în viziunea școlii umaniste

- "Ceea ce omul poate fi el trebuie să fie" A. Maslow
- Piramida trebuințelor
- Trebuința de autoactualizare a omului
- Trăsăturile personalității autoactualizante.

PARTICULARITĂȚILE PERSONALITĂȚII

- TEMPERAMENT
- CHARACTER
- APTIUDINI
- SFERA EMOȚIONAL VOLITIVĂ
- MOTIVAȚIA
- IMAGINEA DE SINE
- NIVELUL DE ASPIRAȚIE
- VALORILE CULTIVATE PRIN EDUCAȚIE (in ce crede)
- VALORILE CULTURALE

TEMPERAMENT- latura biologică moștenită a personalității.

Coleric puternic, agresiv și impunător, insensibil, energic.

Sanguinic - sociabil și deschis, neatent, împrăștiat și neorganizat, voios, vesel și fără grijă.

Melancolic - îngrijorat și emotiv, creativ, conștiincios și perfecționist, capricios, gânditor și sensibil.

Flegmatic - calm, comod și nepăsător, cu tact și diplomatie, politicos, amabil, liniștit, flexibil.

MELANCOLICUL

FLEGMATICUL

SANGVINUL

COLERICUL

CARACTER - particularitate fundamentală a unei persoane, care se manifestă în orientarea, unitatea și consecvența ideilor și acțiunilor sale, o predispoziție de a acționa în același mod într-o varietate de situații.

- **Intelepciune și cunoaștere** (creativitate, curiozitate, deschidere la nou, interesul față de învățare și gândire în perspectivă)
 - **curaj** (onestitate, bravura, perseverență, energie)
 - **umanitate** (bunătate, iubire și inteligență socială)
 - **dreptate** (corectitudine, abilități de lider, abilități de muncă în echipă)
 - **cumpătate** (iertare, modestie, prudență, autocontrol)
 - **transcendență** (admirație față de frumusețe și excelență, recunoștință, speranță, umor, spiritualitate/religiozitate)
- Recunoștința, binevoiența, încrederea în sine, respectul,

APTITUDINI

- - complex de însușiri psihice și fizice strict individuale, relativ stabile ale persoanei, care condiționează realizarea cu randament a unei anumite activități.

Criteriile după care distingem o aptitudine este efortul cu care persoana realizează o anumită activitate și viteza realizării activității.

La baza aptitudinilor stau predispozițiile înăscute pentru anumite activități.

Nivelurile de dezvoltare a aptitudinilor: capacități-talent-genialitate.

Sfera emotional volitivă

- Emoțiile și sentimentele – culoarea vieții
- Voința – pilonul de reușită în viață

Controlul emoțiilor ?????

Dezvoltarea voinței

Principii pentru dezvoltarea voinței

- Respectarea zilnică a unui plan de activitate.
- Realizarea zilnică și a activităților ce **trebuie** îndeplinite.
- Practicarea zilnică (seara) a unei dări de seamă sie însăși pentru cele realizate în decursul zilei.
- Practicarea unor metode de recompensă, încurajare (de ex: pentru realizarea unor activități ce trebuie îndeplinite, îți vei permite o activitate care îți place).

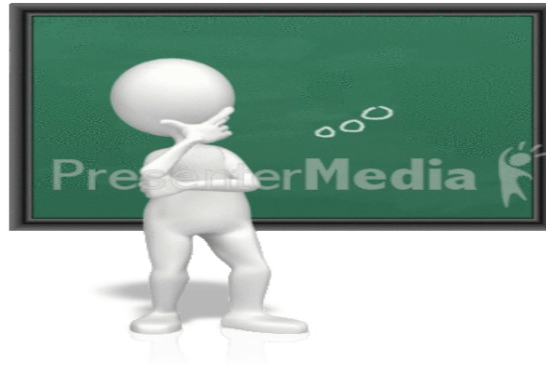

Imaginea de sine

- ➡ Ceea ce crede omul despre sine (se reliefează în copilărie).

Motivația.

Ce ne motiveaza pentru activitate?

- ▶ Aptitudini si abilitati (ce eu pot)
- ▶ Atitudini (ce gindesc eu despre...)
- ▶ Interese (ce eu doresc)
- ▶ Scopuri, motive, aspiratii sau ambitii (ce imi doresc eu sa obtin).

Condiții de formare a motivației pozitive pentru învățare:

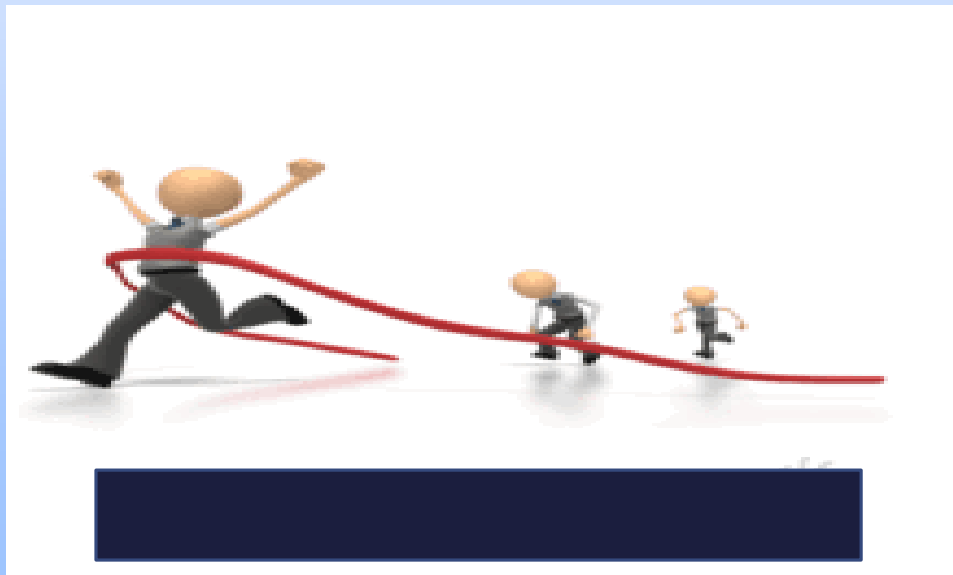

- Conștientizarea clară a scopurilor instruirii (ce și pentru ce se învață);
- Conștientizarea importanței teoretice și practice a cunoștințelor ce trebuie învățate;
- Orientarea profesională a activității de învățare.
- Varietatea strategiilor de predare-învățare.
- Posibilitatea studenților de a alege modalitatea de prezentare a cunoștințelor asimilate.
- Entuziasmul și exemplul profesorului.
- Relația constructivă profesor-student.

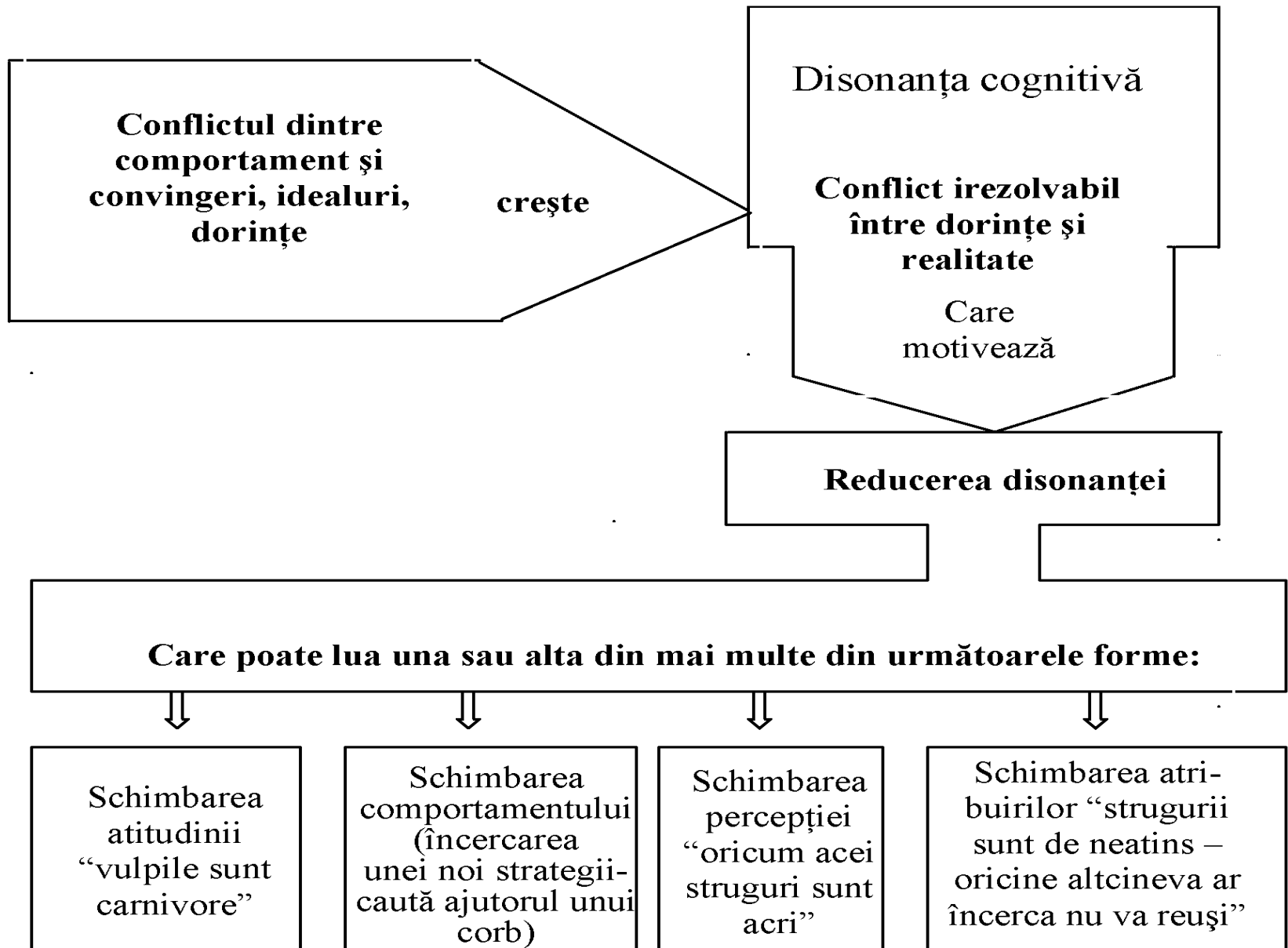
Teoria nivelului de aspirații

Situații de caz:

- ▶ Nivel înalt de aspirații și capacități reduse....
- ▶ Nivel înalt de capacități și nivel jos de aspirații....

Teoria disonanței cognitive

Educația bazată pe psihologia pozitivă

!!! Fiecare elev, indiferent de aptitudinile intelectuale, performanțele la învățătură, mediul din care provine, are și calități, care dacă vor fi stimulate, vor duce la formarea unei personalități puternice și reziliente (capabile să facă față situațiilor adverse, provocatoare, stresante).

▶ Valorile cultivate prin educație

- ▶ Demnitate
- ▶ Onestitate
- ▶ Loialitate
- ▶ Toleranță
- ▶ Îngăduință
- ▶ Săpânire de sine
- ▶ Bunavoință
- ▶ Ajutor reciproc
- ▶ Empatie
- ▶ Sociabilitate
- ▶ Cutezanță
- ▶ Credința sau evlavie
- ▶ Etc
- ▶
- ▶

PERSONALITATE=

Persoană cu aptitudini deosebite și cu alese
însușiri intelectuale și morale, care se realizează
și se manifestă în mod practic prin reușite
într-un anumit domeniu de activitate.

De reținut: PARTICULARITĂȚILE PERSONALITĂȚII

- **TEMPERAMENT**
- **CARACTER**
- **APTITUDINI**
- **SFERA EMOȚIONAL VOLITIVĂ**
- **MOTIVAȚIA**
- **IMAGINEA DE SINE**
- **NIVELUL DE ASPIRAȚIE**
- **VALORILE CULTIVATE PRIN EDUCAȚIE (în ce crede)**
- **VALORILE CULTURALE**

Psihologia pozitivă în procesul de educație

...educația trebuie să urmărească nu numai creșterea abilităților cognitive, motivației pentru succes și performanțelor academice, ci să se asigure că elevii sunt **angajați afectiv** (affective school engagement) **în ceea ce fac**, menținându-și **starea de bine psihic** (psychological well-being), optimismul și nu în ultimul rând **menținerea unei dispoziții afective pozitive** (positive mood) și **încrederii în propria eficacitate** (self-efficacy).

Sarcini pentru lucru individual:

- 1. Mecanismele de apărare a personalității
- 2. Descrierea și aplicarea testului de personalitate Big Five
- 3. Influența temperamentului în activitatea cotidiană
- 4. Motivația intrinsecă versus motivația extrinsecă
- 5. Motivația de autoactualizare a personalității
- 6. Idealul educațional în psihologia educației
- 7. Nivelul de aspirații aplicat în procesul de studii
- 8. Aptitudini și atitudini în procesul de activitate
- 9. Rolul imaginii de sine în relaționarea cu ceilalți și construirea carierei.
- 10. Rolul sferei emoțional volitive în activitate
- 11. Stadiile dezvoltării psihosociale și cognitive a personalității.
- 12. Trăsăturile de caracter a personalității.
- 13. Trăsăturile personalității autoactualizante.
- 14. Componentele sau nivelurile personalității.
- 15. Teoria disonanței cognitive.

VA MULTUMESC PENTRU ATENTIE

